

BRIEFADVIES

19 januari 2012

**BRIEFADVIES BETREFFENDE DE ERKENNING VAN DE
BOSGROEP ZUIDWEST BRABANT**

2012|07

Mevrouw Marleen Evenepoel
Administrateur-generaal
Agentschap Natuur en Bos
Koning Albert II-Laan 20
1000 Brussel

datum	19 januari 2012
uw referentie	11-11688
onze referentie	02/L17/2012/74
betreft	Briefadvies betreffende erkenning Bosgroep Zuidwest Brabant

Mevrouw de Administrateur-generaal,

1. Inleiding

Vereenvoudiging van adviezen. De Minaraad zet in dit advies de vereenvoudiging door die in de erkenningsadviezen voor natuurresevaten werd ingevoerd. De adviezen met betrekking tot de erkenning van bosgroepen zullen in tegenstelling tot eerdere adviezen briefadviezen worden. Dit briefadvies zal niet meer uitgebreid ingaan op de juridische kant¹ en het beschrijven van de bosgroep². De Minaraad stelt dit briefadvies op aan de hand van de 12 doelstellingen die het Bosdecreet aan de bosgroepen oplegde.

Termijnen en ontvankelijkheid van adviesvraag. Zoals artikel 8 van het bosgroepenbesluit aangeeft geeft de Minaraad binnen de twee maanden na ontvangst advies over het erkenningsdossier op basis van de aanvraag van de bosgroep en een verslag van het ANB. De Minaraad ontving de adviesvraag op 2 december 2011. Deze bevatte de benodigde documenten.

Advies definitieve erkenning. De Bosgroep Zuidwest Brabant dient een aanvraag in tot erkenning voor de periode 2012-2017.

2. Algemene opmerking

De Raad heeft bij het doornemen van het advies een goed beeld gekregen van de algemene visie en doelen van de bosgroep. De bosgroep heeft zich op basis daarvan een aantal algemene prioriteiten gesteld³. Op dit strategische niveau heeft de bosgroep goed werk geleverd. De Raad merkt echter op dat de bosgroep er moeilijk in slaagt om dit strategische niveau om te zetten in operationele doelstellingen en bijhorende acties. Het ontbreken van indicatoren en gerealiseerde cijfers uit de voorbije jaren is hiervoor

¹ Hiervoor verwijst de Raad naar de eerdere erkenningsadviezen, bijvoorbeeld Advies 2009/35, 2009/36 en 2010/65 en meer bepaald hoofdstuk 1 (pp. 5-6).

² Hiervoor verwijst de Raad naar het beleidsplan van de Bosgroep Zuidwest Brabant, pp. 5-13.

³ Zie bijvoorbeeld Beleidsplan, p. 18: "We maken een opdeling tussen de beginfase van de definitieve erkenning en de eindfase ervan. In de 6 komende jaren zal de inzet naar werving van nieuwe leden niet hoog worden gesteld (...). De Klemtoon in de eerste periode ligt in het concretiseren van de uitbouw van een totaal dienstekader voor de leden dat daadwerkelijk antwoord biedt op vragen en noden die bij de leden zelf bestaan. (...)"

een aanwijzing. De Raad is van mening dat de bosgroep een sterk dossier heeft, mits ze de volgende jaren er in slaagt om de strategische ideeën om te zetten in concrete acties. De Raad beveelt de bosgroep aan om bij collega-bosgroepen inspiratie te zoeken hoe dit te realiseren.

3. Overzichtstabel⁴

De Minaraad vindt het een meerwaarde wanneer bij de evaluatie van een erkenningsdossier transparant cijfermateriaal voor handen is. Het dossier bevat cijfers, zei het verspreid en niet coherent. Omwille van die reden heeft de Minaraad getracht zelf een tabel op te stellen die als voorbeeld kan dienen en waar mogelijk als leidraad dient voor de evaluatie. Zoals onder titel 5 van dit briefadvies te lezen valt, vindt de Minaraad het niet evident om deze tabellen betrouwbaar in te vullen op basis van het voorliggende dossier.

Zuidwest-Brabant		2011
<i>Bedrag aan subsidiëring</i>		116.948,25
<i>Aangroei aantal aangesloten leden (absoluut)</i>		Niet af te leiden
<i>Aangroei aantal aangesloten leden (t.o.v. totaal aantal bouseigenaars)</i>		Idem
<i>Aangroei bossen (in ha)</i>		Niet af te leiden
<i>Totaal aantal bossen (in ha)</i>		210,5
	<i>Waarvan bos onder UBP (in ha)</i>	0
	<i>Waarvan bos onder GBP (in ha)</i>	0
	<i>Waarvan aantal reservaat (in ha)</i>	0
	<i>Overige (in ha)</i>	Rest
<i>Publiek/privaat ratio (aantal leden)</i>		0.05
<i>Publiek/privaat ratio (aantal ha)</i>		0.10
<i>Totale oppervlakte in beheer (in ha)</i>		412.6

De Minaraad geeft nog mee dat andere interessante indicatoren voor sensibilisering en duurzaam bosbeheer kunnen zijn: (1) aantal terreinbezoeken per jaar; (2) oplage van het bosgroeptijdschrift; (3) aantal aangevraagde kapmachtigingen.

4. Toetsing van doelen middels het evaluatieverslag

D1. Stimuleert de bosgroep tot duurzaam bosbeheer? De Raad stelt vast dat het dossier onvoldoende cijfers bevat om te oordelen in welke mate de bosgroep effectief tot duurzaam bosbeheer stimuleert. Bij haar beoordeling valt de Raad terug op de intentie die de bosgroep daartoe heeft, met name in haar visie, missie als het vormingsaanbod. De Minaraad vindt in de visie en de missie van de bosgroep⁵ het engagement om duurzaam bosbeheer te stimuleren. Het vooropstellen van twee extra doelstelling⁶ (13. Het ondersteunen van initiatieven die genomen worden met betrekking tot bosaanleg en bosuitbreiding; 14. Het promoten van hout in het algemeen en lokaal geproduceerd en verwerkt hout.) staat het doel duurzaam bosbeheer niet in de weg. In het vormingsaanbod van de voorbije jaren blijkt aandacht voor duurzaam bosbeheer⁷. De Raad merkt op dat het aanbod rond ecologisch beheren van bossen ondervertegenwoordigd was. De Raad stelt echter vast dat aan deze wens in het

⁴ Deze tabel werd samengesteld op basis van de gegevens in het dossier. Door het gebrek aan uniformiteit in van de erkenningsaanvragen, is het onmogelijk om op basis hiervan eensluidende statistieken te genereren.

⁵ Beleidsplan, p. 13.

⁶ Beleidsplan, p. 4

⁷ Werkingsplan '09-'11, p. 19-23.

beleidsplan tegemoet wordt gekomen met een lijst van mogelijke cursussen⁸. De Raad merkt echter op dat de bosgroep er over moet waken dat doorheen de beleidsperiode 2012-2017 gewaakt moet worden over de diversiteit van het gerealiseerde aanbod. Het beleidsplan geeft niet aan hoe het bestuur of het secretariaat deze diversiteit wil garanderen. Niettemin stelt de Raad vast dat globaal genomen de bosgroep in haar dossier veel aandacht besteedt aan duurzaam bosbeheer.

D2. Leidt de bosgroep tot het afstemmen van beheersdoelen? Momenteel heeft de bosgroep nog geen concrete bosbeheersplannen gerealiseerd. De bosgroep geeft prioriteit aan twee gebieden⁹ maar voegt daar aan toe dat het mogelijk moet zijn om voor zeker twee andere gebieden een project rond beheerplanning op te zetten. Hierbij zal dynamiek vanuit de beheerders zelf een doorslaggevende rol zijn. De Raad vindt het positief dat de bosgroep twee prioriteiten naar voor schuiven. Tegelijkertijd vraagt hij om binnen een redelijke termijn resultaten te boeken. De Raad spreekt zich positief uit over het vormingsschema (een lessenreeks van 6 thema's in telkens drie sessies over beheerplanning) aangezien dit een goede investering is in de beheersplanningsprocessen.

D3. Bevordert de bosgroep de samenwerking inzake bosbeheerwerken? Het beleidsplan geeft op concrete wijze aan hoe de bosgroep inspeelt op de noden van haar leden om samen te werken bij bepaalde bosbeheerswerken¹⁰. Zoals ANB in haar verslag aangeeft¹¹ ontbreekt het beleidsplan aan concrete planning voor beheerswerken (doel, doelgroep, planning, middelen, ...). Uit haar contacten op het terrein heeft het ANB vertrouwen in de gedegen uitwerking van de plannen over gezamenlijke beheerswerken. De Minaraad besluit dat hij enerzijds hierover positief advies geeft op basis van het verslag van het ANB. Maar anderzijds wil de Raad verwijzen naar haar inleidende opmerking over het ontbreken van heldere doelen (SMART) waardoor de werking van een organisatie transparanter is naar buitenstaanders. Zoals gezegd is dit voor de Raad een aandachtspunt voor de volgende jaren.

D4. Draagt de bosgroep bij tot de verbeterde organisatie van de houtwinning? Uit het beleidsplan 2012-2017 blijkt dat de bosgroep houtwinning koppelt aan voorwaarden voor duurzaam bosbeheer. Zij verwijst naar ervaringen uit 2009-2011 waar getracht werd voor elke houtsoort een geschikt circuit uit te bouwen.¹² De Raad vindt geen cijfers terug over de gerealiseerde verkopen in de voorbije jaren. Uit het verslag van ANB kan de Raad afleiden dat de bosgroep nog geen concrete verkopen heeft gerealiseerd maar werkt aan een concept om dit te realiseren onder de beste voorwaarden voor haar leden. De Raad onderschrijft de bezorgdheid van ANB dat de keuze van een projectpartner het resultaat moet zijn van een open marktraadpleging¹³. Bij de grondige jaarlijkse rapportage aan ANB moet de bosgroep werk maken van adequate doelen, indicatoren en gerealiseerde cijfergegevens.

D5. Verbetert de bosgroep het recreatieve medegebruik? Volgens het verslag van ANB is dit punt niet terzake in het werkingsgebied van de bosgroep door de grote versnipperingsgraad¹⁴. De Raad spreekt zich hier dan ook niet over uit.

D6. Verbetert de bosgroep de organisatie van de bosarbeid? De bosgroep

⁸ Beleidsplan, p. 22.

⁹ Beleidsplan, p. 33.

¹⁰ Beleidsplan, p. 25-27.

¹¹ Verslag ANB, p. 4.

¹² Beleidsplan 2012-2017, p. 28.

¹³ Verslag ANB, p. 5.

¹⁴ Verslag ANB, p. 5

organiseert vorming over veilig werken in het bos¹⁵. ANB stelt dat een vormingsaanbod voor personeelsleden minder relevant is aangezien de bosgroep zelf geen arbeiders in dienst heeft¹⁶. De Raad volgt het advies van het ANB.

D7. Leidt de bosgroep tot een verbeterde afstemming van gebruikswijzen? Het ANB geeft hier aan dat het beleidsplan hier te weinig aandacht aan geeft en dat de aandacht voor andere gebruikswijzen impliciet aan bod komt¹⁷. De Raad merkt hier op dat de bosgroep de volgende zes jaar inzet op overleg met Regionale Landschappen, ANB, gemeenten, ... Bovendien somt de bosgroep vier concrete dossiers op voor 2012¹⁸.

D8. Stimuleert de bosgroep tot de responsabilisering van de bosbeheerders? De Raad stelt bij lezing van het dossier vast dat het idee van responsabilisering van de bosbeheerders sterk aanwezig is, zij het niet als expliciete doelstelling. In die zin belet dit niet een positief advies. De Raad merkt op dat het een indicatie is van het gebrek aan systematische operationalisering van de strategische planning, zoals aangehaald in de inleiding. De Raad beveelt aan om hier in de planningsperiode 2012-2017 aandacht aan te besteden.

D9. Wordt de ecologische functie ingevuld op het niveau van de bosgroep? De bosgroep zet sterk in op bosrandenbeheer en het herstel en beheer van poelen, kwel- en moeraszones¹⁹. Voor bosrandenbeheer zal er voor 3000 euro subsidie worden aangevraagd, voor poelen 1000 euro en voor open plekken 1500 euro. De Raad vraagt zich af hoe die laatste som ingezet zal worden, gezien de bosgroep zelf stelt dat: *"Open plekken zijn een minder ontwikkeld item binnen de bosgroep. Laat ook ineens duidelijk zijn dat het weinig zinvol is om in kleinere bosfragmenten nog eens open plekken te creëren. Een summiere bosrand lijkt dan een zinnigere oplossing om structuurvariatie te creëren. Maar in een aantal gevallen zijn open plekken zeker een meerwaarde: rond een poel in het bos, voor kwelzones of echte permanente moeraszones."* De Raad merkt op dat ook hier nauwkeurigere doelstellingen geformuleerd moeten worden om in aanmerking te komen voor dergelijke middelen. Daarnaast is de Raad positief over de trekkersrol die de bosgroep wil spelen in twee proefprojecten inzake bosbeheer in Natura2000-gebieden.

D10. Wordt er rekening gehouden met de noden van de lokale gemeenschap? Het dossier bevat weinig relevante informatie die betrekking heeft op deze doelstelling uit het Bosdecreet. De Raad herkent impliciet wel sporen in het beleidsplan van erkenning van lokale noden, maar beveelt toch aan om hier meer aandacht aan te besteden.

D11. Worden er initiatieven genomen om bosbeheerders van kleine eigendommen te doen toetreden? De bosgroep beschrijft gedetailleerd de eigendomsstructuur per oppervlakte²⁰. Daaruit leidt de Raad af dat van 64 effectieve leden er 28 zijn met bos kleiner dan 1 ha, 21 leden zijn met bos tussen 1 en 5 ha, en 15 zijn met boseigendom dat meer dan 5 ha beslaat²¹. De bosgroep geeft aan dat ze in de beginjaren eerder interesse had in beheerders van grotere bossen om aan te sluiten. De laatste jaren vinden steeds meer beheerders van kleine tot zeer kleine percelen ook de weg naar de bosgroep. De gemiddelde oppervlakte per bosbeheerder is dan ook

¹⁵ Beleidsplan, p. 22.

¹⁶ Verslag ANB, p. 4.

¹⁷ Verslag, p. 5.

¹⁸ Beleidsplan, p. 34.

¹⁹ Beleidsplan, p. 31 en verslag ANB p. 5.

²⁰ Beleidsplan, pp. 6-8, p.16 voor een overzichttabel.

²¹ Beleidsplan, p. 16.

duidelijk in sterk dalende lijn, hoewel ook een aantal grotere boscijndommen niet zijn aangesloten bij de bosgroep²². De Raad stelt dus vast dat de bosstructuur maakt dat de doelstelling automatisch gehaald wordt. Tegelijkertijd stelt de Raad vast dat de bosgroep in haar beleidsplan deze doelstelling uit het Bosdecreet niet als doelstelling erkent en eerder bij toeval monitort. De Raad beveelt ook hier aan om bij een meer systematische operationalisering specifiek aandacht te besteden aan deze indicator.

D12. Richt men zich, desgevallend, op de doelen van een natuurrichtplan? Deze kwestie lijkt niet van toepassing te zijn op de betrokken bosgroep.

5. Procesaanbevelingen

Aanbevelingen uit het verleden. In eerdere adviezen gaf de Minaraad aanbevelingen met de bedoeling het proces van adviesverlening inzake (her)erkenningen te verbeteren door o.a. de kwaliteit en de transparantie van de verschillende documenten te verhogen. In 2010 vroeg de Minaraad bijvoorbeeld om een overzichtstabel op te stellen waarin de doelstellingen en de resultaten voor de verschillende jaren twee aan twee concreet met elkaar vergeleken worden²³. De Minaraad stelt vast dat aan deze vraag geen gevolg is gegeven.

Vereisten volgens Besluit van de Vlaamse Regering. In het Bosgroepenbesluit²⁴ geeft artikel 7 §2 °2 de voorwaarden waaraan het aanvraagdossier moet voldoen²⁵. Het komt er op neer dat in Bijlage II van datzelfde besluit een lange lijst is opgenomen met elementen waarover een bosgroep dient te rapporteren. De Minaraad stelt vast dat het dossier van onderhavige erkenningsaanvraag en dat van de Bosgroep Antwerpen Zuid waarover de Minaraad op hetzelfde moment advies uitbrengt sterk van structuur en invulling verschillen. Zo bevat het beleidsplan bij dit dossier geen sterkte/zwakteanalyse en ontbreekt het aan een coherente reeks tot op het niveau van acties geoperationaliseerde strategische doelstellingen²⁶. Het andere dossier bevat die wel. Het blijft ook moeilijk om een gefundeerd oordeel te vellen over de mate waarin de Bosgroep de hierboven vernoemde wettelijke voorwaarden uit het Bosgroepenbesluit respecteert. De Raad beveelt het ANB aan om zoals bij de erkenningen van Natuurrezervaten en Regionale Landschappen nu al het geval is, aan de bosgroepen een vast sjabloon voor het opmaken van een aanvraagdossier aan te bieden. Dergelijk sjabloon biedt (1) rechtszekerheid voor de aanvrager omdat hij precies weet wat van hem verwacht wordt, (2) transparantie voor de evaluatoren van een (her)erkenningdossier en (3) opvolgbaarheid doorheen de tijd op basis van objectieve criteria. Een indicatorentabel zoals onder titel 2 van dit advies kan daar integraal onderdeel van uitmaken.

²² Beleidsplan, p. 7.

²³ Advies 2010/65, Advies betreffende de definitieve erkenning van de bosgroep "Midden Oost-Vlaanderen"

²⁴ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de erkenning en de subsidiëring van bosgroepen en de wijze waarop leden van het Agentschap voor Natuur en Bos kunnen meewerken in erkende bosgroepen van 26/06/2003

²⁵ Artikel 7 §2: "Het aanvraagdossier omvat de volgende stukken: (...) °2 een werkplan, zoals omschreven in artikel 6, 3°;". Artikel 6, °3: "Een werkplan voorleggen voor de eerste 6 jaar na de definitieve erkenning met alle elementen zoals opgesomd in bijlage II van dit besluit."

²⁶ Ibid. pp. 18-24.

6. Conclusie

De verschillende bemerkingen in acht genomen, verleent de Minaraad positief advies over de erkenning van de bosgroep Zuidwest Brabant.

Hoogachtend,

Walter Roggman
Voorzitter Minaraad